

Gør ørknen grøn (2)

- kan alle problemer løses på en gang?

Af Martin Spang Olsen

Allerede længe inden klimatopmødet fremgik det tydeligt, at de nødvendige nedskæringer i CO₂-udslippene aldrig ville blive politisk gennemførlige. Teknologien inden for den alternative energiproduktion blev nedfrosset allerede i 70'erne (i øvrigt med kraftig påvirkning fra olieselskaberne), og i dag findes kun ét realistisk alternativ til de små forandringer, man kan opnå gennem den eksisterende teknologi (også hvis man inddrager atomkraft), nemlig beplantning. Kun ved at supplere nedskæringerne af CO₂-udledning med kraftig beplantning (f.eks. af verdens ørkner) vil man kunne komme i nærheden af de ønskede mål.

En af konklusionerne ved COP15's afslutning var netop, at fotosyntese (dvs. planternes omdannelse af CO₂ til O) var den mest farbare vej nu, hvor en adækvat nedskæring af udledningerne i praksis er forpasset.

Mit koncept om ørkenbeplantning er 26 år gammelt, og den gang fandtes teknologierne til ferskvands- og muldjordsproduktion ikke. Det gør de i dag, bl.a. takket være Seawater Greenhouse og det norske firma, Bellona, der selv arbejder på et såkaldt "Sahara Forest Project", der dog ikke tager hensyn videre til den økonomiske og politiske side af sagen.

Det er den, jeg i korte træk vil komme med en gennemgang her:

Bepanter man derimod systematisk verdens ørkner (med udgangspunkt i Sahara) over en 50-årig periode, vil behovet for at nedbringe CO₂-udledningerne mindskes tilsvarende – måske endda forsvinde helt.

Teknologien til en økonomisk lukrativ beplantning af ørknen findes, tilbage er kun de logistiske og frem for alt politiske udfordringer ved at lade Afrika gå fra 3. rangs land til at blive Europas spisekammer par excellence.

EU vil helt sikkert ikke klappe i hænderne ved tanken om Afrika som et konkurrencedygtigt landbrugskontinent, hvor man mange steder i Sahara vil kunne høste fire gange årligt, og hvor stort set alting vil gro hurtigere end under europæiske himmelstrøg.

Derfor er det vigtigt, at udviklingen af Afrikas landbrug er baseret på en art win-win-situation, der hverken ligner ulandsbistandens almisser eller gammeldags imperialism.

Mit forslag er derfor, groft sagt: Byt rundt på verdensdelene, så Sahara-regionen bliver verdens vigtigste fødevarerproducent, og Europa bliver ferieland, hvor de urentable landbrug forvandles til naturparker og dyrereservater. Vores industri, infrastruktur og politiske systemer skulle der ikke pilles ved, ligesom ekstensivt landbrug stadig kunne opretholdes i en vis udstrækning. Kun landbrugsjorden ville blive berørt, idet den primære fødevarerproduktionen flyttes til et grønt Sahara. Europa ville dermod også blive grønt, som det ikke har været de seneste tusind år.

Finansieringen kunne bl.a. ske ved at omlægge braklægningsstøtterne, så man kunne få en form for startkapital til at anlægge de første drivhuse ved kysterne af Sahara, hvor adgangen til afsaltet havvand ville være lettest. Ingen skulle tvinges til at flytte sin produktion, men landbruget er som helhed betrængt, og mange ville sikkert ikke have noget imod at arbejde under lunere himmelstrøg. En stor del af vores landbrugsproduktion foregår som bekendt allerede i udlandet.

Så lang, så godt, men hvorfor opgive at opdyrke det frugtbare Europa? Af flere grunde, faktisk af utallige grunde...

Europæisk landbrug i krise

Europas stolte jorder bliver i dag overvejende brugt til at dyrke foder til svin, Vestens foretrukne kødspise og største miljøsynder. Lige så vel som Afrikas natur er nedslidt, er Europas også ved at være det. Kunstgødning, pesticider, gylle, monokultur, overdyrkning, osv. har sat sine mærkbare spor på biosfæren. Man kan næsten tale om Europa som en grøn ørken, udpint, forurenede og berøvet sin oprindelige mangfoldighed.

Lad os tage Danmark som eksempel:

- Siden år 2000 har landbruget tabt 10 mia. og er i dag gældsat for 359 mia.
- Landbruget bruger 30% af det samlede drikkevand, selvom erhvervet udgør under 1% af befolkningen
- 1/4 af svinene dør årligt af stress (dvs. 6-7 mil. svin destrueres årligt)
- Landbruget står for 18 % af drivhuseffekten
- Biogas fra landbruget udgør 0,5% af energien (gyllen bidrag til samme skal måles i promiller).
- Min. 2/3 reduktion af landbrug anses af eksperter for nødvendig, hvis vi skal opfylde vore internationale miljøforpligtelser (pt. udleder vi 10% mere, end vi må ifølge Kyoto-protokollen).

Ikke en gang et land som Danmark er altså i besiddelse af et sundt og selvkørende landbrug, og ikke en gang vi kan leve op klimaforpligtelserne. Vi kunne tilsyneladende opnå en betydelig økonomisk og økologisk forbedring ved at nedlægge landbruget totalt. Tiden er tilsyneladende løbet fra 20. årh.s idé om, at et land skal være selvforsynende med fødevarer - spørgsmålet er bare, hvor maden så skal produceres. Svaret er simpelt: Der, hvor det er billigst, hvor den gror bedst, og hvor den bliver sundest. I alle tre tilfælde lander pilen på Sahara.

Europa som verdens naturpark

Den urentable landbrugsjord, der gradvist ville blive afviklet i Europa som følge af konkurrencer eller ekspropriering af vådområder, kunne opkøbes af staten og/eller lejes ud til ekstensivt landbrug (f.eks. afgræsning, der ikke belaster miljøet). Det kunne i første omgang ske nær vandløb og kyster, som således kunne danne buffer-zone for udvaskning af næringsstoffer og pesticider.

Med tiden ville meget store områder blive frigivet til naturparker i takt med, at landbrugsproduktionen i Afrika tog til. Lejen af ørkenområderne i Afrika kunne med tiden erstatte vores hidtidige (og stort set virkningsløse) ulandshjælp i samme områder.

Man kunne også tænke sig, at de nye afrikanske farme kunne bemandes af lokale, hvis traditioner både dyrkning og arkitektur skulle afspejle. Afgrøderne ville således blive produceret i et samarbejde mellem Nord og Syd, men lokale skulle kunne købe dem billigt.

På safari i Jylland

I de efterhånden enorme europæiske naturparker kunne man indrette områder med truede dyr fra hele verden. Både løver, tigre, elefanter og en række andre store dyr trives fint i kolde egne, hvor de da også levede indtil for et par tusind år siden.

Konsekvenser kunne i sidste ende være, at de dyr, vi indtil nu har anset for truede igen kunne blive genstand for bæredygtig jagt, og dermed kunne stat og evt. private ejere af naturparkerne tjene på både turisme og jagt.

Man kunne også overveje at indrette områder til oprindelig (men uddød) fauna som urokse, urhest, kæmpekronhjort, hulebjørn, sabeltiger, osv., som forholdsvis let kan fremavles på ny. Ved at beskytte de truede arter og (genskabe de uddøde) kan vi være med til at rette op på den ødelæggelse, som mennesker har forårsaget på naturen i årtusinder (pt. uddør ca. en art i timen, og ¼ af alle pattedyr er truet af udryddelse).

Ved at kombinere naturparkerne i Nord med beplantning af verdens hastigt voksende ørkener i Syd kan vi skabe livsgrundlag for milliarder af lidende mennesker verden over. At projektet så oven i købet vil nedbringe CO²en i atmosfæren og skabe økonomisk vækst i hele verden, burde vel heller ikke virke afskrækkende.

På vej mod en utopi

Konceptet er naturligvis ikke uden udfordringer: Transporten fra Afrika skal løses på bæredygtig vis, ligesom en række praktiske og politiske teknikaliteter mellem EU og Afrika skal løses forinden.

Som alle andre radikale forandringer skaber koncepter af den art formentlig lidt angst; skal vi nu til at være afhængige af en andet kontinent? Hvad hvis der udbryder krig i området eller anlæggene saboteres? Hvad nu, hvis afrikanerne bliver rigere end os? Hvad siger EU mon? Osv.

Omvendt vil de fleste formentlig kunne indse fordelene i at dyrke korn og grøntsager dér, hvor betingelserne er bedst og anlægge naturparker dér, hvor man er bedst til at forvalte dem.

Ikke blot ville migration fra Syd til Nord gå i stå gennem dette projekt (faktisk ville den nok begynde at gå den anden vej med tiden), utallige andre problemer ville løses helt eller delvist i samme snuptag.

Jeg nævner i flæng:

Sult, vandmangel, fattigdom, sygdom, fejlnæring, erosion, sandflugt, ørkendannelse, tab af flora og fauna, CO²-problemer, overdyrkning, udryddelse af dyrearter, social uro, borgerkrig, forurening af grundvandet, sænkning af grundvandsspejlet, osv.

©Martin Spang Olsen 10/11/09